

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 czerwca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SA – Irena Piotrowska

Sędzia SA – Ewa Stefańska

Sędzia SA – Małgorzata Kuracka (spr.)

Protokolant – sekr. sąd. Agnieszka Janik

po rozpoznaniu w dniu 4 czerwca 2013 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) S.A. w W.

przeciwko D. R. (1) i M. S.

o ochronę dóbr osobistych

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 21 kwietnia 2011 r.

sygn. akt III C 1372/09

I oddala apelację w pozostałej części;

II zasądza od (...) S.A. w W. na rzecz D. R. (1) i M. S. kwoty po 2850 zł (dwa tysiące osiemset pięćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego i kasacyjnego.

Sygn. akt VI ACa 607/13

UZASADNIENIE

Pozwem skierowanym przeciwko D. R. (1) i M. S. spółka (...) S. A. z siedzibą w W., wydawca dziennika (...), domagała się nakazania każdej z pozwanych opublikowania na stronie internetowej D. R. (1), w (...) i (...) oświadczeń przeproszających powoda za naruszenie jego dóbr osobistych przez pomówienie o zamieszczenie w wydaniu dziennika (...) z dnia 6.02.2008 r. przerobionego za pomocą fotomontażu zdjęcia pozwanej D. R. (1) wykonanego w dniu 5.02.2008 r. na rozdaniu nagród (...) ilustrującego artykuły pod tytułem (...) i w dniu 19.02.2008 r. pod tytułem (...). Strona powodowa wniosła także o upoważnienie jej do opublikowania tych oświadczeń na koszt pozwanych, gdyby pozwane nie wykonały dobrowolnie powyższych czynności oraz o zasądzenie od pozwanych na cel społeczny (Caritas Polska w W.) kwoty 50.000 złotych.

Wyrokiem z dnia 21.04.2011 r. Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił powyższe powództwo w całości.

Rozstrzygnięcie Sądu zapadło na podstawie następujących ustaleń i rozważań.

W dniu 6 lutego 2008 r. w dzienniku (...), którego wydawcą jest powodowa Spółka, ukazał się artykuł (...) opatrzony zdjęciem pozwanej D. R. (1) w długiej wieczorowej sukni z rozcięciem, wykonanym w dniu 5.02.2008 r. na rozdaniu nagród (...) i wykadrowanym w sposób sugerujący, że nie ma ona (...). W odpowiedzi na ten artykuł D. R. (1) i M. S. (jej ówczesna menadżerka) zamieściły na stronie internetowej pozwanej D. R. (1) oświadczenie podpisane (...), w którym stwierdziły, że zdjęcie zostało z premedytacją przerobione, zaś artykuł został określony jako „buracki, naciągany, i nafaszerowany kłamstwami” oraz jako „maniakalno - zboczzone wypociny”. W kolejnym oświadczeniu opublikowanym w internecie D. R. (1) określiła (...) jako (...) i poradziła im poddanie się leczeniu w klinice zajmującej się leczeniem (...).

Według dalszych ustaleń Sądu I instancji, po ukazaniu się wskazanych publikacji D. R. (1) wystąpiła z pozwem przeciwko wydawcy (...) o ochronę dóbr osobistych. Sąd Okręgowy dla Warszawy- Pragi wyrokiem z dnia 24.02.2008 r. w sprawie II C 477/08 nakazał (...) S.A. w W. przeproszenie powódki za naruszenie jej dóbr osobistych przez publikację nieprawdziwych i naruszających dobra osobiste informacji o jej stroju na imprezie z okazji rozdania nagród (...) oraz zasądził na jej rzecz zadośćuczynienie w kwocie 25.000 złotych, oddalając powództwo w pozostałej części. Po rozpoznaniu apelacji Spółki od tego orzeczenia, Sąd Apelacyjny w Warszawie zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że oddalił powództwo D. R. o zapłatę zadośćuczynienia, w pozostałej zaś części apelację (...) S.A. oddalił, a próbując rozstrzygnięcie Sądu I instancji. Zdaniem Sądu Okręgowego w świetle tych orzeczeń nie może budzić wątpliwości stanowisko pozwanej D. R. (1), iż na imprezie z okazji rozdania nagród (...) miała (...).

Sąd Okręgowy ustalił dalej, że zdjęcie D. R. (1) zamieszczone w opisanych wyżej publikacjach z 6.02.2008 r. i 19.02.2008 r. nie zostało poddane zmianom ani ingerencji, było autentyczne.

Uwzględniając powyższe ustalenia faktyczne Sąd I instancji stwierdził, że powództwo (...) S. A. nie zasługiwało na uwzględnienie mimo, że obiektywnie rzecz ujmując, zamieszczone na stronie internetowej D. R. (1) oświadczenie pozwanych o sfałszowaniu zdjęcia było nieprawdziwe. Sąd podniósł, że do naruszenia dóbr osobistych osoby prawnej (powoda) w postaci dobrego imienia rozumianego jako marka czy ugruntowana pozycja poprzez nieprawdziwą wypowiedź dochodzi w przypadku następczej utraty zaufania potrzebnego do prawidłowego funkcjonowania danego podmiotu. Sąd nie dał wiary zeznaniom świadków- dziennikarzy zatrudnionych przez powoda, że w wyniku zamieszczenia oświadczenia pozwanych w internecie doszło do spadku nakładu gazety i utraty zaufania czytelników z uwagi na to, że świadkowie ci pozostawali zainteresowani korzystnym dla powoda rozstrzygnięciem sprawy. Sąd Okręgowy podniósł ponadto, że (...) jest tabloidem zamieszczającym krótkie artykuły o sprawach banalnych, niskich, i na granicy stosowności, zatem musi się liczyć z ostrymi i krytycznymi reakcjami osób, których takie artykuły dotyczą. Wskazał, że kwestionowane oświadczenie pozwanych, aczkolwiek obiektywnie nieprawdziwe, zostało sformułowane przez pozwane „na gorąco”, w reakcji na bezzasadne pomówienie D. R. (1) o brak (...) na publicznej imprezie, pozwane działały w usprawiedliwionym okolicznościami przekonaniu, że zdjęcie zostało jednak zmanipulowane, a ich wypowiedzi, aczkolwiek ujęte w mało kulturalną formę, mieszczą się w „poetyce” wydawcy (...). Sąd wskazał ponadto, że skoro Spółka naruszyła dobra osobiste D. R. (1), co stwierdzone zostało prawomocnym wyrokiem sądowym, to powoływanie się aktualnie na emocjonalną wypowiedź D. R. (1) jako naruszającą dobra osobiste powoda ocenić należy jako nadużycie prawa podmiotowego (art. 5 k.c.).

Apelację od powyższego wyroku wniósł powód spółka (...) S. A. z siedzibą w W., który zaskarżając go w całości zarzucił Sądowi I instancji naruszenie przepisów prawa procesowego - art. 233 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów, pominięcie wskazanych w apelacji dowodów oraz naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 23, 24 i 448 k.c., przez oddalenie powództwa mimo wykazania przez powoda, że pozwane bezprawnie naruszyły jego dobra osobiste, wyrządzając krzywdę, podważając wiarygodność gazety i godząc w interesy wydawcy.

Wyrokiem z dnia 21.12.2011 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że nakazał pozwanym, aby każda z nich zamieściła oddzielnie, na własny koszt, na stronie 16 dziennika (...) czarną czcionką, pogrubioną A. 14 w ramce o wymiarach 16 na 14 centymetrów w terminie 14 dni od daty uprawomocnienia się wyroku, oświadczeń o następującej treści: „Przepraszam wydawnictwo (...) S.A. w W. za naruszenie jego dóbr osobistych polegające na niezgodnym z prawdą oskarżeniu o przerobienie za pomocą fotomontażu mojego wizerunku /wizerunku D. R. (1)/ wykonanego w dniu 5 lutego 2008 r. w trakcie imprezy z okazji rozdania nagród (...) a opublikowanego w

(...) w dniu 6 lutego 2008 r. w artykule (...) i w dniu 19.02.2008 r. pod tytułem (...). Upoważnił także powoda do wykonania za pozwanych wskazanych wyżej czynności na ich koszt, oddalił powództwo i apelację w pozostałej części i orzekł co do kosztów postępowania.

Od powyższego wyroku skargi kasacyjne wywiodły obie pozwane.

Wyrokiem z dnia 27 marca 2013 r. sygn. akt I CSK 518/12 Sąd Najwyższy

uchylił zaskarżony wyrok w części uwzględniającej powództwo (punkt I pkt 1,2,3,4 i 6) oraz w części orzekającej o kosztach postępowania za drugą instancję (pkt. III) i w tym zakresie sprawę przekazał Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy uznał za zasadny, sformułowany obu skargach kasacyjnych zarzut nie dość wnikliwego rozważenia przez Sąd Apelacyjny, czy w realiach niniejszej sprawy dochodzenie przez wydawcę (...) roszczeń niemajątkowych w procesie przeciwko pozwany nie jest istotnie sprzeczne z zasadami współżycia społecznego (art. 5 k.c.).

Ponadto w kontekście przyjętej przez Sąd Apelacyjny koncepcji rozstrzygnięcia sporu, za trafny uznał Sąd Najwyższy zarzut D. R. (1), że nakazana przez Sąd II instancji treść oświadczenia o przeproszeniu powoda, wtórnie narusza jej dobra osobiste i zbędnie stygmatyzuje ją poprzez przytoczenie tytułów artykułów, których ilustrację stanowiło przedmiotowe zdjęcie pozwanej, a także, że nakazanie opublikowania na łamach (...) oświadczenia przepraszającego powoda za pomówienie o posługiwanie się zmanipulowanym zdjęciem pozwanej jest sposobem usunięcia skutków naruszenia dóbr osobistych powoda nieadekwatnym do sposobu, w jaki doszło do naruszenia tych dóbr. Skoro bowiem kwestionowane przez powoda oświadczenie zostało zamieszczone na stronie internetowej D. R. (1) należało rozważyć, czy oświadczenie przepraszające powoda nie powinno być także opublikowane na stronie internetowej pozwanej. Nieprawdziwy zarzut przerobienia fotografii został bowiem opublikowany na stronie internetowej D. R. (1), tak więc zapoznały się z nim osoby stroną tę odwiedzające, a nie czytelnicy (...).

Na rozprawie w dniu 4 czerwca 2013 r. obie strony podtrzymały dotychczasowe stanowiska w sprawie.

Sąd Apelacyjny po ponownym rozpoznaniu sprawy ustalił i zważył co następuje.

Apelacja w części, w której sprawa nie została jeszcze prawomocnie zakończona, jest bezzasadna. Aktualnie przedmiotem rozpoznania jest wypowiedź pozwanych zawarta w pierwszym omówionym przez Sąd I instancji oświadczeniu internetowym, iż zdjęcie będące przedmiotem sprawy zostało z premedytacją przerobione. Co do pozostałych wypowiedzi pozwanych sprawa została prawomocnie osądzona /powód nie składał skargi kasacyjnej od orzeczenia Sądu Apelacyjnego z dnia 21 grudnia 2011 r. k. 499-501/.

Ustosunkowując się do zarzutów apelacyjnych, dotyczących aktualnego zakresu sprawy, należy wskazać, iż zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. okazał się jedynie częściowo zasadny, tj. w zakresie implikacji spornego oświadczenia pozwanych. Sąd Okręgowy natomiast wbrew twierdzeniom apelanta ustalił, iż zdjęcie nie było zmanipulowane, a zatem, że nie zostało poddane przez powoda żadnym zmianom lub ingerencji. Sąd Apelacyjny przyjmuje zatem za własne ustalenia Sądu I instancji z tą modyfikacją, iż uznał, że strona powodowa zeznaniami świadków: S. J., S. K., E. F. i Ł. Z. istotnie wykazała, że sporna publikacja wywołała w środowisku dziennikarskim negatywne skutki, wpływające na wiarygodność gazety, interesy biznesowe powoda, jak również odmowę współpracy ze strony osób, z którymi miały być przeprowadzone wywiady.

Przechodząc do subsumpcji, a zatem do oceny zarzutów dotyczących naruszenia prawa materialnego należy wskazać co następuje. Niewątpliwie w niniejszej sprawie, na skutek przedmiotowego oświadczenia pozwanych doszło do naruszenia dobra osobistego strony powodowej w postaci dobrego imienia/renomy/. Zostało już też przesądzone przez Sąd Najwyższy, iż działanie pozwanych jest w rozważanej sytuacji bezprawne. Jednakże zdaniem Sądu Apelacyjnego, w niniejszym składzie, dochodzenie roszczeń przez wydawcę (...) na podstawie art. 24 k.c. w zw. art. 23 k.c. w realiach niniejszej sprawy jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, a zatem stosownie do art. 5 k.c. nie

zasługuje na ochronę. Innymi słowy zachodzą szczególne okoliczności, które pozwalają uznać, iż strona powodowa nie zasługuje na ochronę, gdyż jej żądanie jest sprzeczne z art. 5 k.c. Należy zauważyć bowiem, iż sama strona powodowa postępowwała w sposób sprzeczny z zasadami współżycia społecznego. Przedmiotowe artykuły, będące tematem zakończonej prawomocnie między stronami sprawy, toczącej się przed Sądem Okręgowym dla Warszawy - Pragi, sygn. akt II C 477/08, w szczególności ten z dnia 6.02.2008 r., na który reakcją stanowiło rozważane oświadczenie / z dnia 7. 02. 2008 r./ zawierał informacje nieprawdziwe, co do stroju pozwanej D. R. (1) na uroczystości, będącej przedmiotem zdjęć; miał on charakter niestosowny i tendencyjny. Zmierzał on w istocie do dezinformacji, nie zaś wbrew temu co twierdziła strona pozwana do przedstawiania prawdy materialnej i zagwarantowaniu społeczeństwu dostępu do jak największej ilości informacji prawdziwych. Zostało prawomocnie przesądzone w w/w sprawie, że D. R. (1) nosiła (...) na rozdaniu nagród (...). Natomiast przedmiotowe zdjęcie „łapie” sytuację, gdzie (...) ta jest przesunięta. Redaktor Naczelny, jak ustalił uzupełniająco Sąd Apelacyjny, na podstawie jego zeznań /k. 329 i nast./ miał dostęp do wielu zdjęć, jest niesporne, iż zrobiono dużo zdjęć pozwanej z tej uroczystości /jedno z nich złożyła pozwana, będąca powódką w sprawie II C 477/08 – k. 69 tych akt/. W związku z tym Redaktor Naczelny /jak i inni redaktorzy decydujący o zawartości artykułów/ miał pełny obraz zdarzeń, zdawał sobie sprawę, że pozwana D. R. posiadała sporną część garderoby. W tej sytuacji wysublimowanie jednego zdjęcia, które pokazuje pozwaną w taki sposób, narusza jej prawo do intymności, prywatności, stanowi nie tylko zachowanie niestosowne, ale również dezinformację. Ponadto sposób przedstawienia pozwanej na zdjęciu w artykule, specyficzne wykadrowanie wskazuje, iż nie chodziło o zajmowanie się wizerunkiem D. R. (1) jako takim, czy komentowaniem jej zachowania na fotografowanej uroczystości, lecz głównie o pokazanie jej intymnej części ciała. Statuuje to niejako ciężar i cel artykułu. Nie służy on prawdzie materialnej, lecz prowadzi do „zadośćuczynienia” najniższym instynktom pewnej grupy czytelników. Takie zachowanie jest niestosowne, niewłaściwe i tym samym narusza zasady współżycia społecznego. Strona, która tak postępuje nie może zatem domagać się ochrony na swoją rzecz. W dalszym toku należy podkreślić, iż zachowanie pozwanych zostało sprowokowane przedmiotowym artykułem. Pozwane wiedząc, iż D. R. (1) na opisywanej uroczystości miała sporną garderobę, pozostawały w subiektywnie uzasadnionym przekonaniu o tym, iż zdjęcia zostały zmanipulowane, a zatem że stawiany stronie pozwanej zarzut - jest prawdziwy, na co zwrócił uwagę Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku /k. 625 odwrót/. Ponadto ich wypowiedź stanowiła emocjonalną reakcję na bardzo niewłaściwe, wyżej opisane zachowanie strony powodowej. Została ona sprowokowana tymże działaniem i była subiektywnie uzasadniona sposobem działania powoda. Było to więc działanie subiektywnie usprawiedliwione okolicznościami sprawy. W związku z tym pozwana, która w taki sposób naruszyła zasady współżycia społecznego, nie może innym zarzucać nieprawidłowego postępowania i żądać w konsekwencji ochrony prawnej, jeżeli swoim niewłaściwym działaniem, jak wskazano wyżej, bezpośrednio sprowokowała takie zachowania. Żądanie ochrony prawnej w takiej sytuacji było sprzeczne z zasadami współżycia społecznego i z mocy art. 5 k.c. nie zasługiwało na uwzględnienie. W związku z tym uznając, iż wyrok Sądu Okręgowego, mimo częściowo błędnego uzasadnienia, ostatecznie z wyżej wskazanych względów odpowiada prawu, Sąd Apelacyjny w pozostałej części /nie objętej prawomocnym II punktem wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 21 grudnia 2011r. – k. 501 /na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację oraz zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu orzekł na podstawie art. 108 § 1 k.p.c. w zw. art. 98 § 1 i 3 k.p.c. o kosztach postępowania apelacyjnego i kasacyjnego.